

Становище

от проф. Владимир Асенов Михайлов, доктор на изкуствознанието,
направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки
(научна специалност *Кинознание, киноизкуство и телевизия*),
за присъждане на научната степен *доктор на изкуствознанието* по научната
специалност *Кинознание, киноизкуство и телевизия*, 8.4.,
с кандидат д-р Петър Иванов Кърджилов

Представеният от Петър Кърджилов дисертационен труд „Озарения в полите на Витоша. Летопис на ранното кино в София (1896–1915)” се състои от 30 глави с общ обем от 607 страници, съдържа 314 илюстрации, споменава 902 имена и 466 заглавия на филми, справочният му апарат предлага 2085 библиографски източника (вестници и списания, архивни единици, цитати от научни публикации и книги). Трудът е обсъден и насочен за защита на заседание на Сектор „Екранни изкуства” от Института за изследване на изкуствата (ИИИЗ) при БАН, състояло се на 13 март 2018 г. На свое заседание от 27 април 2018 г. Научният съвет на ИИИЗ одобрява предложението на Сектора, а на 18 май 2018 г. избира членовете на научното жури, пред което да се проведе защитата на дисертационния труд.

Като един от членовете на това жури мога да отбележа значимостта на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение. А и да подчертая, че доскоро разглежданият период (1896–1915) беше почти изцяло бяло петно в нашата киноисториография. Благодарение на дългогодишните изследователски усилия на Кърджилов вече имаме значително по-наситена и ясна картина на онези далечни времена. Темата не само е изследвана в дълбочина, но и е разработена на популярен език, което прави труда достъпен за младите хора и може да послужи като учебно помагало за кандидат-студенти, студенти и докторанти от всички киноспециалности.

Целите и задачите на дисертационния труд са да обхване най-ранната история на присъствието на киното в живота на София – от първата прожекция през декември 1896 г. до включването на България в Първата световна война (1 октомври 1915 г.). Ето защо авторът залага основно на историческия подход – разглежда подробно предпоставките за появата на кинематографа в България и постепенното включване на нашата страна в

глобалната киномрежа. Той успява да обогати списъка с имената на пътуващите прожекционисти на филми, посетили княжеството ни в края на 19. и началото на 20. век – повечето абсолютно неизвестни досега, да идентифицира самоличността на поне дузина от тях, да достигне до отнасяща се за тях биографична информация (както житейска, така и професионална). Кърджилов проследява също така процеса на трансформиране на мобилните кина в стационарни, осъществяването на най-ранните киноснимки в София (1903–1905) от чуждестранни кинооператори, реализирането на първите български хроникално-документални филми, публикува първите нормативни актове на Софийския градски общински съвет, опитващи се още през 1909 г. да регулират филморазпространението, възкресява „трънливия път“, довел през 1914 г. до създаването на първия български игрален филм „Българан е галант“.

Поставените цели и задачи на труда съответстват на избраните от дисертанта методология и методика на изследване. От една страна, той се опира на достигнатите преди него научни постижения и практически резултати, от друга, сам натрупва изследователски материал, открит от него в периодичния печат на разглеждания период, в архивни документи, в административни актове и лична кореспонденция – солидна базаданни, която му позволява да направи логични изводи, да изгради убедителни хипотези.

В автореферата на своята дисертация Кърджилов прилага кратка справка за приносите ѝ. Ще посоча само три от тях: „актуализирането” на датата на първата (известна засега) кинопрожекция в България, състояла се в началото на декември 1896 г. в София; изваждането на бял свят на безспорно свидетелство за съществуването на кинохроника, заснета най-вероятно през лятото на същата година във Варна, оказала се най-ранната, осъществена не само в България, но и на целия Балкански полуостров; удостоверяването на киносеанси в София през 1898, 1899, 1901 и 1902 г. – години, приемани досега за „нулеви” в кинематографичния живот на българската столица.

Части от дисертационния труд са отпечатани в сборници от научни конференции, в български академични списания и поредици – общо 30 научни публикации. Други 12 са обнародвани в чужбина или на английски език. Сред тях са две статии: за дейността на английския кинооператор Чарлс Райдър Нобъл в България през 1903 и 1904 г., публикувана в сп. „Film History” – издание на Университета в щата Индиана и „Първите

киноснимки на Балканите (1896–1900)”, включена в сборника „Филм и кино” („Film and Cinema”) на нюйоркското издателство „Нова” („Nova Science Publishers”). Основната част от труда е публикувана през 2016 г. в книгата „Озарения в полите на Витоша. Летопис на ранното кино в София (1896–1915)”, издание на издателството на БАН „Проф. Марин Дринов”.

Въз основа на цялостно представения труд смятам, че поставените пред него цел и задачи са изпълнени. Може би само със забележката за твърде разширения като текст обем на дисертацията, което на места е попречило да изпъкнат по-добре правените изводи. Приемам, че това е стил на писане на докторанта, който в своята цялост не е попречил на стойността на изложението. Пожелавам му в бъдеще да търси по-сбита форма на изказ.

Приключвам със становището, че дисертационният труд „Озарения в полите на Витоша. Летопис на ранното кино в София (1896–1915)” притежава качествата на завършена научноизследователска работа в своята област и давам положителна оценка за присъждане на Петър Кърджилов на научната степен доктор на изкуствознанието по научната специалност Кинознание, киноизкуство и телевизия, 8.4.

25 юни 2018 г.

Подпис: